

Aan de slag met nieuw elan!

Visie op gemeente-zijn in de toekomst voor de protestantse gemeente in de westelijke mijnstreek.

Wij zijn gemeente van Jezus Christus, omdat wij leven met de verhalen uit de Bijbel, omdat we God ontmoeten als we bij elkaar komen in viering en kring en omdat we Jezus volgen door dienend in de samenleving te staan. We luisteren naar mensen en geven ruimte aan mensen die op zoek zijn. In de visie op de toekomst van onze gemeente zijn drie pijlers van groot belang: ontmoeten, luisteren en omzien. De gemeenteleden zullen met elkaar afspreken waar accenten komen te liggen.

DE HUIDIGE SITUATIE

Uitgangspunt van ons denken is de huidige situatie van onze gemeenten. De Protestantse Gemeentes van Sittard-Grevenbicht en Geleen-Beek-Urmond zijn PKN gemeenten met de voor Zuid-Nederland gebruikelijke brede spreiding zowel geografisch als naar kleur en overtuiging. In beide gemeenten is een grote groep betrokken bij het gemeentewerk. Naast werkgroepen, kringen, commissies en raden zijn er ook langer lopende en kortlopende activiteiten. Helaas is er weinig toestroom van nieuwelingen en jongeren en vertrekken twintigers naar elders voor een studie of baan. Het is moeilijk geworden om voldoende vrijwilligers te vinden. Veel werkzaamheden komen op dezelfde schouders neer, veel mensen vervullen meer dan één functie en veel betrokkenen zijn op leeftijd. Vergrijzing, afnemend ledental en structureel tekort aan financiële middelen vraagt om keuzes, die ook pijnlijk kunnen zijn.

Daarnaast zien wij dat de relevantie van de kerk in de maatschappij de laatste decennia sterk is afgenomen. En we nemen waar dat de samenleving drukker geworden is, ook voor gezinnen met kinderen en jongeren, waarbij nieuwe sociale media veel tijd in beslag nemen. Toch zien we de huidige situatie niet als doembeeld, maar vooral als een uitdaging om de kerk opnieuw uit te vinden!

DE BASIS VAN GEMEENTE-ZIJN

Ook in de toekomst zal de protestantse kerk in de Westelijke Mijnstreek bestaan uit mensen die bewust vanuit hun geloofsovertuiging aanwezig willen zijn in de wereld. Zij geven gestalte aan de boodschap van Jezus Christus, in woord en daad. Met onze visie zijn we er op gericht een levende gemeente van Jezus Christus te zijn; nu, over 5 jaar en over 20 jaar. We houden er rekening mee dat het op de lange termijn gaat om de samenwerking van verschillende protestantse gemeenten ook buiten de Westelijke Mijnstreek. Maar hoe het proces ook mag gaan, onze basis is de overtuiging en het geloof dat Gods verhaal met mensen door zal gaan ongeacht de situatie waarin we verkeren.

De basis van ons gemeente-zijn omschrijven we als volgt:

Vanuit ons geloof zeggen wij dat God zich met mensen verbindt en mensen onderling verbindt. Als geloofsgemeenschap ontmoeten we elkaar vanuit deze dubbele verbondenheid en willen we mensen met elkaar verbinden in hun krachten en kwaliteiten. In onze bijeenkomsten luisteren wij naar God en naar elkaar. We delen en voeden onze spiritualiteit om enthousiast te worden en inspiratie op te doen. We willen onze spiritualiteit delen met mensen buiten onze eigen geloofsgemeenschap.

Vanuit ons geloof zeggen we dat God tot mensen spreekt. Als gelovigen stemmen wij ons af op God door te luisteren en te bidden. Als gemeenteleden zoeken we elkaar op en spreken tot elkaar van hart tot hart. We willen ook naar mensen buiten onze eigen geloofsgemeenschap luisteren en van hart tot hart spreken.

Vanuit ons geloof zeggen wij dat God zorgzaam is naar mensen toe. Als gelovigen zien we naar elkaar om, zorgen we voor elkaar en ondersteunen we elkaar. We willen ook mensen buiten onze eigen geloofsgemeenschap ondersteunen en hen helpen hun eigen krachten te ontdekken.

Hiermee hebben we drie belangrijke pijlers van het gemeentezijn benoemd: *ontmoeten, luisteren en omzien*. Door keuzes te maken in ons beleid kunnen we ruimte geven aan de drie elementen. We gaan daarbij uit van de kwaliteiten, de gaven en behoeften van de mensen. Onze overtuiging daarbij is dat mensen voorrang krijgen boven stenen.

DE DRIE PIJLERS VAN GEMEENTE-ZIJN

Er van uitgaande dat de drie pijlers van ontmoeten, luisteren en omzien de basis vormen van gemeente-zijn, stellen we ons de volgende vraag: Wat betekent dit voor de manier waarop wij als protestantse kerk in de Westelijke Mijnstreek gemeente willen zijn?

Ontmoeten - Ontmoeten is essentieel in het sociale bestaan van mensen. Het is een belangrijk aspect van het maatschappelijke en geestelijke leven. Vanuit ons geloof willen wij God en elkaar ontmoeten in vieringen die in grote en kleine groepen plaatsvinden. Daar denken we met elkaar na over geloofs- en levensvragen. Belangrijke elementen in vieringen zijn: op een feestelijke en enthousiaste manier bij elkaar zijn, muziek maken met elkaar, zingen en bidden, rituelen beleven, de maaltijd met elkaar delen, meditatie en stilte ervaren. Ontmoeten gebeurt ook in kleine groepen rond thema's in lezingen en in kringen. We willen naar mogelijkheden zoeken om ruimte en plek te bieden aan ontmoetingen voor gasten en voorbijgangers. Iedereen mag zich vrij voelen om op een eigen manier de mate van betrokkenheid te bepalen en/of te beleven. We willen ook leden van andere kerk- en geloofsgemeenschappen ontmoeten om van elkaar te leren en elkaar te verrijken vanuit de betekenis die het geloof in de huidige maatschappij heeft.

Luisteren - Vanuit ons geloof willen we luisteren naar wat ons in de oude verhalen aanspreekt, waarbij ook stilte- en gebedsmomenten een vorm van luisteren kunnen zijn. We luisteren naar God en naar elkaar om elkaars beleving te delen, waarbij ruimte is voor verschillende geloofsbelevingen. Onze verscheidenheid zien wij als grote rijkdom en is voor ons belangrijk, nu en in de toekomst. Het aspect van onderling pastoraat zal een grote rol blijven spelen in het gemeentelven. Maar we zijn ons er van bewust dat een luisterend oor van belang blijft overal waar mensen samen leven. Luisteren is een belangrijk aspect van het pastoraat. Als teken van gastvrijheid gaat het om open staan voor anderen, ruimte geven en mensen in hun waarde laten. Het biedt ook troost en ondersteuning in moeilijke momenten. Daarmee kan de gemeenschap een belangrijke ondersteunende rol vervullen bij verschillende ervaringen van verlies. Op deze manier geven we mensen het gevoel gehoord te zijn, zodat er ook ruimte ontstaat voor gedeelde vreugde.

Omzien - Omzien is aandacht hebben voor de schepping en onze naaste. We richten ons op duurzaamheid en rentmeesterschap, om dienend in de samenleving te staan en oog te hebben voor mensen die het minder hebben. Vanuit de diaconale opdracht is omzien naar elkaar een speerpunt van de gemeente, waarbij ook raakvlakken met pastoraat bestaan. Door om te zien antwoordt de gemeente op de ontmoeting met en het luisteren naar God en mensen. Hieraan kan vorm gegeven worden door samenwerking te zoeken met maatschappelijke organisaties in de omgeving om sociaal-diaconale activiteiten te organiseren voor mensen die ondersteuning of aanspraak nodig hebben.

AAN DE SLAG MET NIEUW ELAN

We willen graag onze betrokkenheid op de maatschappij om ons heen laten zien. We maken daarbij gebruik van de talenten die er in onze gemeente zijn. We beseffen dat het niet alleen om het doen gaat. Het begin ligt in het bewustzijn van gemeenteleden dat de gemeente een wervende uitstraling heeft als we zelf enthousiast zijn over wat wij doen en hoe wij dingen doen. We weten dat we mensen kunnen bereiken als we zelf praten over onze eigen geloofservaring en ervaringen in onze geloofsgemeenschap. Wij zien de gemeente als een gemeenschap waar gelovigen samen onderweg zijn. Daarom stimuleren wij elkaar en dagen wij elkaar uit om onze verlegenheid rondom ons geloof te overwinnen.

We zoeken naar een geloofstaal die aansluit bij de belevingswereld van vandaag. Van daaruit willen wij als gemeente de ontmoeting tussen mensen, het luisteren en het omzien naar mensen op verschillende manieren stimuleren.

We kunnen de hier geschetste visie in praktijk brengen als er bij alle gemeenteleden het bewustzijn ontstaat over de mogelijkheden en kansen van het gemeente-zijn in de huidige situatie. Daarbij hebben we uiteraard ook oog voor de ontwikkelingen die er op dit moment gaande zijn in de gemeenten, waar steeds minder financiële middelen en mensenkracht beschikbaar zijn. In alles wat we doen en waar we naar streven gaat het er niet om, zoveel mogelijk nieuwe activiteiten op te zetten. Het gevaar is dat we ons overvraagd en gedemotiveerd voelen door (te) hoge doelen te stellen. We willen maatwerk leveren op verschillende plekken, waarbij we ook aan kunnen sluiten bij bestaande activiteiten. Door de visie kunnen bewust nieuwe of andere accenten worden gezet. Daardoor worden we gemotiveerd en raken we enthousiast over al het goede dat God ons geeft om het te delen met anderen. Op deze manier kunnen wij met nieuw elan aan de slag gaan.

MIDDELEN

Rondom het Woord

Als gemeente bieden wij mogelijkheden om God en elkaar te ontmoeten, waar we onze spiritualiteit voeden en met elkaar nadenken over geloofs- en levensvragen. Dat gebeurt door in grote en in kleine groepen vieringen te houden. Onze bijeenkomsten zijn laagdrempelig, er wordt begrijpelijke taal gesproken en er is ruimte om met inhoud en vorm van de vieringen te spelen. Onderwerpen zijn direct gerelateerd aan de leefwereld van mensen, waarbij de boodschap van de Bijbel overal actief doorklinkt. Er worden ook contacten gezocht en onderhouden op oecumenisch en interreligieus niveau.

Grootschalige vieringen vinden op (de langere) termijn regelmatig regionaal met de hele gemeente samen in één (groot) kerkgebouw plaats onder leiding van een predikant. Daar kunnen activiteiten voor kinderen en jongeren aan gekoppeld worden. Koren en

muziekgroepen kunnen hun medewerking verlenen. Voor soortgelijke activiteiten is een (groot) gebouw met nevenruimtes nodig.

Tussentijds vinden *kleinschalige vieringen* plaats in een kleine (huis)kring, in een zaaltje of in één van de kleine kerkjes. Wij denken bijvoorbeeld aan Taizévieringen. Deze bijeenkomsten staan onder leiding van gemeenteleden, bijgeschoold in cursussen en ondersteund door een predikant. In de wijken kunnen kleine groepen zowel vieringen als onderling pastoraat organiseren, met mogelijk extra aandacht voor ouderen.

Ook in verband met het *kringenwerk* komen kleine groepen bij elkaar. We zien voor ons een programma samen met anderen die wel of niet tot een gemeente behoren. Dit kennen wij vanuit het huidige kringenwerk en V&T, Bijbelkringen, leerhuizen, maar ook filmavonden of krantenleesgroepen.

Er is aandacht voor *kinderen en jongeren*. Via kindernevendienst en kinderherberg, catechese en andere ontmoetingen komen zij in aanraking met het geloof en de oude verhalen. Omdat er bij kinderen en jongeren sprake is van kleine groepjes, ligt het voor de hand om op één plaats activiteiten met hen en voor hen te organiseren. Aangezien zij minder gevoelig zijn voor kerkgrenzen, liggen er ook in oecumenisch verband mogelijkheden. Er kunnen ook *activiteiten in de buurt* worden georganiseerd, als een bepaald project of incidenteel. Dit zijn activiteiten die zonder eigen gebouw en op verschillende plekken plaats kunnen vinden.

Communicatie (de wereld om ons heen)

De weg die de visie ons wijst is geen brede en makkelijke weg. We zijn ons er van bewust dat de concurrentie groot is bij alles wat tijd en aandacht van mensen vraagt. Onze ervaring is, dat de wereld om ons heen niet op ons zit te wachten. Toch gaan we de uitdaging aan omdat wij denken en geloven dat ook vandaag nog voor onze maatschappij relevant is, wat wij in te brengen hebben. Daarom wordt er nagedacht over de manier waarop we de aandacht kunnen vestigen op ons als gemeente en de boodschap waar wij voor staan. We willen uitdragen dat we een open en wervende gemeente zijn. Daar hoort ook bij dat gemeenteleden zelf mensen actief uitnodigen om aan onze vieringen en bijeenkomsten deel te nemen.

Verschillende communicatiemiddelen worden gebruikt om wervend naar buiten te treden. Het kan daarbij gaan om persberichten en een gezamenlijke website. Verder wordt de mogelijkheid benut om niet alleen informerend maar ook interactief op te treden via de computer of smartphone en via sociale media (Facebook, Twitter, WhatsApp of wie hun opvolgers ook zullen zijn). Op dit gebied wordt flexibiliteit en aanpassingsvermogen aan veranderingen in de maatschappij van ons gevraagd.

Gebouwen

De vraag is wat we nodig hebben om als gemeente de toekomst in te gaan. We merken dat een gebouw belangrijk is omdat het ons een vertrouwd gevoel geeft. We zien dat er voorlopig nog behoefte is aan kerkgebouwen met nevenruimtes. Maar we weten ook dat er door de ontwikkeling op financieel gebied binnen afzienbare tijd minder geld beschikbaar zal zijn om de gebouwen in stand te houden. Vanuit financieel oogpunt is het één voor één afstoten van kerkgebouwen onvermijdelijk op de weg naar de toekomst. Daarom zal het op

termijn niet meer mogelijk zijn dat mensen elkaar wekelijks in een viering ontmoeten, die in een groot kerkgebouw op de huidige locaties plaatsvindt.

Toch blijven regelmatige vieringen in een groot gebouw op bovenplaatselijk niveau noodzakelijk, ook als deze minder vaak dan één keer per week plaatsvinden. Het is belangrijk dat de gemeenteleden zich deel weten van een groter geheel en ook daar de onderlinge verbondenheid ervaren. Voor deze vieringen is een groter gebouw met nevenruimtes en uitnodigende open deuren nodig. Ook een goede bereikbaarheid en toegankelijkheid van het gebouw is belangrijk.

Naast de bundeling van de krachten in een grotere groep speelt de (her)ontdekking van de kracht van de kleine kring. De onderlinge verbondenheid op plaatselijk niveau krijgt vorm in kleine groepen in de wijk/buurt in een geschikte ruimte. Daarmee is niet uitgesloten dat er op sommige plaatsen/(dorps)kernen kleinere kerkjes een rol kunnen blijven vervullen, mits zelfstandige stichtingen voor het onderhoud zorgen.

De inzet van predikanten

Als onze overtuiging is dat mensen voorrang krijgen boven stenen, heeft dat gevolgen voor de keuzes die gemaakt worden. Naast de gebouwen drukt de inzet van professionele krachten, zoals de predikanten, op de begroting van de gemeenten. Daarbij moet ook over de inzet van predikanten worden nagedacht.

Tot nu toe behoorde het verzorgen van de vieringen en het pastoraat tot de kerntaken van de predikant. Vanuit de hier geschetste toekomstvisie is de predikant als professionele voorganger betrokken bij de grootschalige vieringen. De predikant heeft aandacht voor pastoraat, m.n. crisispastoraat. Hij/zij begeleidt en ondersteunt gemeenteleden die het onderlinge pastoraat vorm geven. Daarbij is belangrijk, dat een mogelijke onevenredige belasting van de predikant door begrafenissen gesignaleerd wordt, om zo nodig het beleid aan te kunnen passen. Belangrijk is verder dat de predikant voldoende tijd heeft om vrijwilligers te begeleiden en te coachen.

Het doel is de zelfredzaamheid van gemeenteleden en -kringen te bevorderen. Daarbij worden vrijwilligers gemotiveerd en gestimuleerd om hun eigen gaven en krachten te ontdekken en in te brengen in het gemeentewerk. Er is aandacht voor de mogelijkheid om vrijwilligers bij te scholen o.a. via het educatieve aanbod van de PKN. Het gaat er om het goed functioneren van de kleine kringen te waarborgen en het onderlinge pastoraat te bevorderen. Ook kunnen kringen, groepen of individuele gemeenteleden in samenwerking met de predikant hun inbreng hebben in grootschalige vieringen.

HOE VERDER?

We zijn niet in staat om in detail aan te geven hoe de gemeente er over 5 of 20 jaar uitziet, maar we hebben wel getracht om een beeld van de toekomst te schetsen. Van daaruit kunnen wij in ons huidige beleid keuzes voor de toekomst maken. Dit visiestuk is niet als afronding van een proces bedoeld, maar als een begin van een nog op te starten proces. Hieraan kunnen, mogen en moeten alle gemeenteleden deel hebben.

Als protestantse gemeenten in de Westelijke Mijnstreek willen we niet alleen de zakelijke kant van het samengaan van twee gemeenten verder gestalte geven. We willen vooral ook betrokken en actief ons geloof leven en van ons geloof getuigen vanuit ons bewustzijn gemeente van Jezus Christus te zijn. Hierbij willen we een paar belangrijke uitgangspunten in het oog houden:

- We geven dit proces samen met de gehele gemeente vorm; omdat we samen verantwoordelijk zijn voor de toekomst. Daarbij willen we ons steeds weer samen bewust worden van de basis en ons volgende vragen stellen: wat is de kern van ons geloof, waarom zijn we een christelijke geloofsgemeenschap?
- We hoeven niet allerlei nieuwe activiteiten op te starten maar kunnen bewust nieuwe of andere accenten bij bestaande activiteiten zetten om gemotiveerd en enthousiast bezig te blijven.
- We weten dat we niet alles kunnen blijven doen. Er moeten pijnlijke keuzes worden gemaakt als we met activiteiten stoppen, gebouwen sluiten of ten koste van mensenkracht bezuinigen. In onze keuzes beperken we ons tot de belangrijkste dingen, die aansluiten bij onze talenten en onze visie.
- We maken gebruik van alle aanwezige talenten van gemeenteleden om de toekomstige gemeente vorm te geven. Bouwend op onze sterktes, onze talenten, de dingen die we graag en met passie doen, zal er nieuw elan komen.
- We gaan samen verder: pratend, proberend en - niet te vergeten! - biddend zullen we onze weg naar de toekomst gaan.

Maart 2014

Wouter den Dulk, Marnix van Gurp, Nelleke de Kruik, Kees van Luyk, Gery Makkinga, Irene Pluim, Christel Prins, Pier Prins, Joachim Stegink en Bertha Verkerk.